

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Metaphysicam, id est, Scientiam de Ente incorporeo, seu
transnaturali

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. Vtraque pars nostræ sententiæ probatur, & obiter aliorum placita
refelluntur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95247](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95247)

inquam in Dialect. lib. 10. latè egi, atque diremi, quid mihi magis probabile esse videatur. Cum autem apprehensionem meram vno modo componere, ac diuidere nego, & alio si non affirmo, at velut non improbabile insinuo, vtrumque dictum puta, de compositione, ac diuisione ex parte modi actusue: nam si sermo de vtraque ex parte obiecti, eas simplici apprehensioni iudicio præuiæ largiendas esse, superius adducta persuadent. Cæterum id non est apprehensionem propriè loquendo componere aut diuidere, sed duntaxat obiectiuam compositionem aut diuisionem cognoscere.

Denique circa modum representandi simplicis notitiæ quæri potest, num is sit, cui in eundem realiter actum cum iudicio coalescere repugnet? Dico cum P. Hurtado relata disp. 7. de anima sect. 1. §. 4. repugnare contemplatione vniuersæ obiecti: qui enim fieri potest, vt idem actus eandem rem simpliciter apprehendat, & simul iudicet, illamque componat, aut diuidat, & nec componat nec diuidat? secus vero respectu diuersorum obiectorum, vt constat ex hoc actu, verbi gratia, *creatura Dei omnes & singule sunt corruptibiles & interituri obnoxia*, qui de creaturis iudicat corruptibiles esse, de Deo vero nihil tale iudicat, aut salua veritate sua potest, ac proinde eum simpliciter apprehendit.

C A P V T II.

An secunda operatio intellectus, siue iudicium sit simplex qualitas, vel potius ex pluribus apprehensionibus intrinsecè componatur?

IO **P**lures Thomistæ, & post eos P. Suarez lib. 3. de anima cap. 6. docent, iudicium esse aggregatum per accidens, ex tribus apprehensionibus, altera subiecti, altera prædicati, & altera copulæ, quæ per verbum, est, significatur. Alij vero cum P. Vasquez 1. part. tom. 1. disp. 223. cap. 3. & 1. 2. tom. 1. disp. 79. cap. 3. & disp. 62. capite 3. à numero 10. & cum P. Rubio 1. perihier. quæst. 4. cap. 4. docent, iudicium intellectus nostri tantum componi ex duabus apprehensionibus, altera concipientis subiectum vt conueniens, vel inconueniens prædicato, alia verò alterutro modo prædicatum subiecto comparante. Aliqui etiam, quos suppressis nominibus, refert P. Vasquez nuper citatus, tradunt iudicium esse compositum ex apprehensionibus subiecti, prædicati, & copulæ, non vtrunque sumptis, sed physicè vnitis, haud aliter ac vna quædam aqua totalis ex pluribus inter se continuatis coalescit.

II Alij tuentur, iudicium non fieri, per hoc quod apprehensio copulæ physica ratione continetur apprehensioni subiecti, necnon apprehensioni prædicati, easque veluti terminus communis coherere faciat, sed potius per hoc quod apprehensio copulæ, in apprehensione eius extremi, quod subiicitur intentionaliter, reuera ac physicè subiicitur, eique informatiuè vniatur, alterius, vero extremi, nimirum prædicati, apprehensionem tantum extrinsecè connotet, eique minimè vniatur. Alij quibus fauet P. Fonseca lib. 6. metaphys. quæst. 3. cap. 1. sectione 4. tenent, iudicium nostri intellectus, regulariter loquendo, esse compositam qualitatem ex multis apprehensionibus: cæterum fieri posse, vt intellectus noster iudicet per actum simplicem, ac fortasse id aliquando euenire.

12 Tandem plures tuentur iudicium omne nostri intellectus esse simplicem & indiuisibilem qualitatem, quæ apprehensiones præuiæ supponit, non intrinsecè includit. Ita Gregorius in prol. quæst. 1. artic. 3. Gabriel quæst. 1. artic. 1. Durandus in 1. distinct. 38. quæst. 2. Ferr. 1. contra gentes cap. 59. Card. Tolertus 3. de anima, quæst. 19. Conimbr. tom. 2. Logica in cap. 4. de orat. quæst. 4. art. 3. Hurtado disp. 7. de anim. sect. 2. Molina 1. part. quæst. 1. art. 3. disp. 3. concl. 2. prope medium Ariaga de anima, disp. 6. sectione 4. Recupit. tom. 1. lib. 6. quæst. 27. num. 2. Tellez part. 4. summ. disputatione 85. sectione 1. num. 2. Sanctacruzanus, Casilius, Auerfa, & alij non pauci nec indocti.

13 Quamuis autem hæ sententiæ probabiles sint, paulo tamen aliter in præsentis philosophandum arbitror: exstimo enim, iudicium nostri intellectus de facto semper esse simplicem, & indiuisibilem qualitatem, possibile tamen esse iudicium, quo vel alius intellectus, vel certè noster in alia rerum serie diiudicet. Huic sententiæ, quoad priorem eius partem, subscribunt auctores num. præcedente relati: ei vero quoad posteriorem fauent, aut omnino, aut quadantenus, cæteri Doctores, quos pro aliis sententiis retulimus.

C A P V T III.

Vtraque pars nostræ sententiæ probatur, & obiter aliorum placita refelluntur.

14 **P**rior quidem opinionis nostræ pars suadetur: quoniam si iudicium nostri intellectus non esset simplex & indiuisibilis qualitas, maximè quia intellectus noster in eo discrepat ab Angelico & diuino, quod componendo & diuidendo iudicet, nec nili per plures apprehensiones inuicem ordinatas affirmet aut neget, cum tamen Deus & Angelus absque compositione & diuisione vnico simplicissimo actu de obiectis suis iudicium ferant: aut quia, sicuti discursus omnium confessione componitur ex pluribus iudiciis, ita iudicium ex pluribus apprehensionibus constari oportet: aut tertio, quia vnus simplex actus intellectus nostri, quæ est eius imperfectio, nequit attingere plura vt plura, siue diuersa, quæ tamen iudicio nostro sæpè sapius attinguntur: aut tandem, quoniam propositio exterior, quæ interioris speculum quoddam atque imago est, pluribus semper vocibus inter se distinctis constituitur, pro multiplicitate rerum earum quas repræsentat, atque inuicem contendit: vnde fieri videtur, vt non merito vnus simplicis actus, sed plurium interior etiam propositio, plura necessario significet, atque vicissim comparet. Ast hæ rationes nullæ sunt. Intellectus enim noster non in eo dissidet ab Angelico, & diuino, quod per actum diuisibilem, & compositum iudicet, sed quod ad iudicium de multis rebus ferendum egeat apprehensionibus præuiis, quibus tamen notitiis simplicibus, atque imperfectis, Deus nunquam & Angelus haud plerumque egent: hinc etiam oritur vt intellectus noster potius quam Angelicus, aut diuinus componat, diuidatque, vt cap. quarto latius exponemus.

15 Secunda etiam ratio in contrarium adducta, parum negotij facillit: non enim sine fallacia iudicium cum discursu comparat, cum potius iudicium immediatum cum iudicio mediato, siue assensu conclusionis, & processus ex pluribus apprehensionibus ad iudicium, cum processu à pluribus iudiciis ad conclusio

conclusionem, siue cum discursu conferri deberent. Ita verò facta comparatio nobis magis quam aduersariis prodest: ut enim discursus ab vno, vel pluribus iudiciis ad conclusionem, non est indiuisibilis qualitas, sed aggregatum quoddam plurium actuum antecedentium, & consequentium; ita similiter processus ille, quo intellectus à pluribus apprehensionibus ad iudicium quasi discurret, est complexum quoddam per accidens plurium apprehensionum, quæ prælucent, & iudicij quod consequitur, ac præuiam illam & imperfectam lucem perficit: & sicut conclusio est indiuisibilis qualitas connectens immediatè, & copulans intentionaliter extrema illa, quæ in præmissis immediatè vnita non erant, nec nisi in medio syllogistico inuicem necessebantur; ita similiter iudicium immediatum erit quædam indiuisibilis qualitas necens extrema, quæ per apprehensiones præuias, velut seiuncta ac disparata apprehendebantur.

16 Quam autem fragili, ac ruinoso fundamento innixa sit tertia ratio nobis obiecta, constat primò: quoniam eadem res habet simul respectum physicum ad plura ut plura, ac diuersa, ut homo, verbi gratia, ad cognitiones suas, & amores, ad sensationes, & intellectiones, ad intentiones, & electiones: item ad horum omnium actuum varias species: rursus ad vitæ vegetatiuæ, & loco motiuæ functiones: denique ad causam primam, & secundam à quibus producitur: igitur à fortiori vnus, idemque actus intellectus nostri poterit habere respectum intentionalem ad plura ut plura, eade repræsentare: magis enim est multiuaga intentionalis tendentia, quam physica: vnde in pluribus locis simul esse; operari in passum distans. quin prius per medium; transilire limires rerum existentium, ac in aliquid non existens operari, nequimus physicè, at possumus intentionaliter, & munere cognitionis, aut amoris, quibus nihil volubilius aut velocius: quare similiter, vbi non repugnet eiusdem rei tendentia, ac respectus physicus ad plura ut plura, sanè potiori iure poterit eadem cognitio plura ut plura respicere, atque in ea intentionaliter contendere. Vltèrius vno, eodemque actu simplici apprehendimus essentiam hominis: at ea plura & diuersa inuoluit, materiam scilicet, & formam rationalem: quæ quod concipiuntur ut vnita, non tollit quo minus etiam ut diuersa; haud enim vnio, sed identitas diuersitati, ac pluralitati opponitur. Huc etiam faciunt, quibus suprà capite primo, apprehensionem obiecto tenus compositam, ac rotam propositionem indiuisibiliter comprehendentem, late probauimus.

17 Quæ autem obiciunt aliqui Thomistæ, ut probent non posse dari æquiocationem in mente, siue quod ipsis instar est, ab ea non posse plura ut plura eodem actu simul percipi, nullius sunt ponderis: obiciunt autem primò eandem imaginem physicam non posse simul repræsentare & exprimere plures res atque diuersas, hominem, verbi gratia, equum & lapidem; quin potius ad hos exprimendos diuersis imaginibus opus esse: ergo nec eadem cognitio, siue imago intentionalis poterit esse plurium ut plurium repræsentatiua. Obiciunt secundò: nequit idem corpus simul delineari pluribus figuris: ergo nec in eundem actum congeri sine confusione possunt similitudines diuersæ, siue diuersarum rerum: has ergo neutiquam repræsentare sustinet eadem cognitio. Sed ad primum respondeo, imaginem physicam assimilari vniuocè ei quod repræsentat: vniuoca autem eius similitudo, & conuenientia cum diuersis ac dissimilibus inter se rebus repugnat; color enim

colori superimpositus eum delet, quæ est vtriusque contrarietas. Quocirca ne fabulosus ille Protheus diuersos simul vultus simul habuisse, sed eos pro arbitrio mutasse fingebatur: at cognitio, siue imago intentionalis non vniuocè, sed analogicè obiecta sua repræsentat, neque ad hoc opus habet vlla colorum varietate aut illusione; est enim quædam spiritalis qualitas, atque alterius & superioris ordinis, quam proinde ad rerum sensibilibus normam frustra exigas. Atque hinc etiam ad secundum argumentum patescit. Cui etiam cum præcedente hoc vitium commune est, quod ambo videantur probare nec per diuersos actus intellectum posse cognoscere plura ut plura, haud aliter ac eadem tabula nequit simul diuersis imaginibus illudi, aut figuris delineari. Quamuis autem Durandus hoc pensi non habeat, nec absurdum reputet, cæterum fallitur. Quid enim manifestius, quam vniam apprehensionem cum alia, vtramque cum iudicio, & præmissis cum conclusione, & vniuersim vnus rei aut negotij curam cum alterius attentione concurrere, ut optimè aduersus Durandum arguit P. Hurtado disp. 5. de anima, sect. 7. §. 2.

18 Postrema denique ratio, qua peti solet indiuisibilitas nostri iudicij, haud est prioribus magis momentosa. Fateor, propositionem externam esse speculum quoddam, & imaginem interioris, ut rectè docet Plato in Theæteto definiens λόγος potissimum esse cogitationem suam voce per verba nominaque exprimere, opinionem propriam in voce, perinde ac in speculo & aqua monstrare. Et paulò infra: Esse idolum cogitationis in voce. Cæterum, cum non sit imago vniuoca illius, sed analogica, altera enim est spiritalis, altera materialis, vna tonis, atque interuallis protracta, alia momento perfecta, & successionis omnis expert; ideo non est quapropter altera simplex & indiuisibilis esse nequeat, ut ut altera sit diuina, & partibus cohereat.

19 Præterea, prior illa nostræ sententiæ pars probatur improbatione aliarum opinionum. Quarum prima, & magis communis sic conuelliur: possunt dari in intellectu, apprehensio subiecti, & apprehensio prædicati, necnon apprehensio copulæ, quin intellectus ferat assensum, aut prædicatum subiecto conuenire diiudicet: assensus ergo, aut iudicium, si eliciatur, proculdubio à triplici apprehensione realiter distinguetur. Consequentia liquet: quia separabilitas realis à distinctione reali nusquam separabilis est. Antecedens vero suaderetur experientia: si quidem cum quis hanc propositionem, *ens est analogum*, successiuè prolatam audit, apprehendit subiectum, prædicatum, & copulam, seu identitatem obiectiuam vtriusque; & tamen non iudicat, ens esse analogum, sed vel dubitat vel oppositum iudicat, quis hoc aliquando contingere neget: illa igitur triplex apprehensio reperiri potest, quin iudicium de entis analogia in intellectu detur.

20 Confirmatur. Idcirco cognitio, aut amor quibus anima in rem aliquam fertur; vnio etiam materiæ & formæ; actio qua causa quidpiam efficit, vbiatio & duratio, quibus aliquid est in tempore, aut loco; idcirco inquam huiusmodi relationes à suis extremis realiter distinguuntur, quoniam absque ipsis earum extrema reapse dari possunt: cum ergo triplex illa apprehensio subiecti, prædicati, & copulæ sine iudicio inuenire sit, profecto iudicium, quod est relatio quadam, & vnio intentionalis simplicium apprehensionum, earum obiecta necens, aut separans, ab eis realiter distinguetur.

Non me latet, aliquos respondere, iudicium positum 21

positum esse in apprehensionibus subiecti, prædicati, & copulæ, non quomodolibet sumptis, sed prout se se inuicem connotantibus ea connotatione, quæ cum alteri eorum, nempe subiecto, essentialis, & identica sit, ei tamen adesse, vel abesse queat: non aliter relatio prædicamentalis ac physica, verbi gratia, similitudo in fundamento similiter connotante terminum consistit. Cæterum hæc solutio latè improbatæ est libro tertio, ubi aduersus connotatores ex professo egimus. Deinde pari ratione, velut verius loquar, irrationabilitate fingi posset vnionem, actionem, passionem, cognitionem, volitionem, vibrationem, durationem, aliasque huiusmodi relationes transcendentales non esse modos, aut res absolutas ab extremis suis realiter distinctas, sed potius in vno extremorum prout essentialiter connotante alterum eas consistere, haud secus ac, iuxta auctores huius solutionis, affirmatio prædicati de subiecto in huius solius apprehensione prout connotante apprehensionem prædicati, & copulæ sita est. Adde, quod apprehensio subiecti per physicam quandam connotationem sibi denuo aduenientem, necnon etiam apprehensio prædicati, & copulæ per hoc quod eam connotationem terminant, representationem variare nequeant. Quis enim dicat, cognitionem Petri, v.g. nondum existentis representationem sibi essentialem mutare, eo solum quod existentiam Petri à Deo creatam de nouo physice connotet? In præsentia autem par est ratio. Hoc autem ipso, quod ex apprehensiones representationem non variant, in iudicium migrare non possunt. Adde, quod apprehensio subiecti si per seipsum essentialiter connotaret apprehensiones prædicati, & copulæ, quas non connotabat antea, se sola iudicium esse posset merito illius connotationis, sicuti fundamentum se solo est similitudo sui cum termino, hoc ipso quod simile sit, per quandam connotationem sibi essentialem, denuo tamen accedentem. Quapropter sibi satis non constant hi auctores, ubi iudicium in tribus apprehensionibus, & non potius in vna sola statuunt, cum alias similitudinem, non in fundamento & termino, sed in solo fundamento collocent.

22

Iam secunda opinio eorum, quas initio memorauimus, impugnatur: nam possunt dari simul in intellectu duæ illæ apprehensiones, subiecti nimirum vt conuenientis prædicato, & prædicati vt retrorsum conuenientis subiecto, quin intellectus prædicatum de subiecto per iudicium affirmer. Cum enim audio stellas aliquas esse pares, & stellas veluti pares, siue vt conuenientes ei relationi paritatis, & hanc relationem vt stellis consentaneam apprehendo, & tamen propterea stellas pares esse non iudico, sed anceps hareo, vel si res tulerit, contrarium affirmo. Quando ergo separabilitas realis, realis distinctionis est irrefragabilis index, certè iudicium, aut affirmatio intellectus nostri à bina illa apprehensione realiter distinguetur. Rursus apprehensio mera subiecti, illud cum prædicato comparat, & componit, iuxta hos auctores, quantumlibet indiuisibilis sit: iudicium autem mera apprehensione perfectius est: poterit igitur tam subiectum cum prædicato, quam è conuerso componere, esto indiuisibile sit. Præterea, sicut vnio obiectiua subiecti, & prædicati ab utroque non distinguitur realiter, ita etiam ipsum prædicatum à subiecto realiter indistinctum est: at non obstante reali indistinctione subiecti, & prædicati admittitur ab aduersariis in iudicio duplex apprehensio, altera subiecti, altera prædicati: ergo etiam non refragante indistinctione reali copulæ obiectiue ab extremis, da-

R. P. Richardi Lincei, Philosoph. Tom. III.

bitur tamen apprehensio copulæ omnino distincta ab apprehensionibus extremorum secundum se, ac proinde inconsequenter in bina duntaxat apprehensione constituitur iudicium. Denique cum aliquis vult efficaciter, amicum, exempli gratia, esse sanum, eiusmodi volitio efficax non est duplex inefficax, quarum vna amicum cum respectu ad sanitatem & altera hanc vicissim cum conuenientia & respectu ad illum desiderat. Quamuis enim aliqui volitionem efficacem esse intensiuè compositam tueantur, cæterum nemo hæcenus asseruit, eam esse extensiuè compositam ex multis affectibus inefficacibus circa diuersa obiecta. Pari ergo ratione iudicium nostrum, haudquaquam erit qualitas composita, ex duplici illa apprehensione, quarum vna subiectum vt prædicato aptum, & alia prædicatum vt subiecto consentaneum apprehendat.

23

Tertia etiam opinio superius memorata confutatur: quod enim apprehensiones subiecti, & prædicati media apprehensione copulæ est, physice vniri incipiant, non variat earum essentialem representationem, alioqui tals vnio duntaxat physica non esset: hoc autem ipso quod earum representatio nullam varietatem, aut mutationem subeat, non poterunt iudicare, quod ante non iudicabant, propter id quod iudicium in representatione situm est: munere ergo illius vnionis physice, eiusmodi apprehensiones nequibunt in iudicium transire, aut quod antea solum apprehendebant, postea affirmare, aut negare. Secundo, tamen substantiæ vel quantitates, prius solutæ, deinde vniri incipiant, vt cum plures aquæ in vniam confluunt; cæterum inauditum hæcenus est, duo accidentia prius in aliquo subiecto soluta, postmodum incipere in eo copulari; atque suapte ingenio indifferencia esse, vt iam vniantur, iam separentur. Quis non rideat, candorem lactis & eius dulcedinem, interdum in eo vnire, interdum vero separari, & non potius semper inuicem separatos esse? Aut quis non videat, ridiculum esse, quod duo coloris gradus eidem inherentes subiecto, inter se tamen aliquando separati, aliquando vero vniti sint, & non potius, vel semper soluti, vel, quod magis receptum est, semper copulati, vnione illa quæ intensiuè dicitur. Tertio ex ea sententia fieret, belluas iudicare posse: siquidem apprehensiones simplices, quas habent, inuicem physice vniantur, ubi apprehensiones nostræ physico quodam nexu copulentur, haud aliter atque gradus intentionis, aliæque quævis accidentia, non minus in cæteris animalibus, quam in nobis physice connectuntur: quocirca aduersarij, vt in nobis iudicium explicant, illud bestiis adscribunt.

24

Posthæc quartò: etsi utrunque intelligi possit, quantumtenus copula affirmatiua, huic verbo, *est*, respondens, per physicam vnionem sui cum apprehensionibus extremorum hæc inter se intentionaliter componi, atque inuicem affirmari faciat; at imperceptibile est, qua ratione copula negatiua, huic verbo, *non est*, correspondens, per physicum sui nexum cum apprehensionibus subiecti, & prædicati hæc inter se intentionaliter diuidat, alterumque de altero deneger: propositio ergo negatiua vnionem physicam non claudit, nec per eam potest commodè explicari. Quintò: compositum physicum, cuiusmodi est homo, verbi gratia, ex vnione intentionali materiæ, & formæ confluere nequit: qui ergo fieri potest, vt compositum intentionale quale est iudicium, vnione aliqua physica extremorum coalescat?

Ultèrius sextò: quemadmodum aduersarij philosophantur

F f

25

sophantur de iudicio, ita etiam, setuata proportione, de syllogismo, & hunc non minus quam illud putant vnione, ac nexu aliquo physico coalescere: sicut ergo apprehensiones omnes, quæ constat iudicium, mediata vel immediate nectuntur, & continuantur, ita similiter propositiones, quibus syllogismus componitur, vnita esse debent: consequens autem est falsum: namque vt conclusio per copulam huic vocula, *ergo*, subiectam vniatur præmissis, cæterum hæc in mente nostra soluta, & inunita sunt: quæ enim vox earum nexum aliquem physicum vel leuiter indicat: nisi quis velit, eas inter se mediata connecti, eo scilicet nexu, quo conclusioni immediate vniuntur: hoc autem ridiculum est, nam prius natura, quam eliciatur conclusio, antecedit in intellectu maior & minor: vtriusque ergo artificium præcedit, vt existentiam conclusionis, sic etiam quamvis vnionem physicam cum illa, atque adeo per eam non constituitur: maior ergo & minor, prout tales, neutiquam vniuntur mediata, vel immediate. Adde, quod nulla detur vnio præmissarum, cum assensu conclusionis: hoc enim ipso quod præmissæ ad conclusionem dirigant, eamque inferant, syllogismus resultat: at eiusmodi directio non consistit in vnione continuatiua præmissarum cum assensu conclusionis, haud aliter ac secundum omnes cognitio dirigit ad amorem, cui tamen physice non vnitur: neutiquam ergo ad constitutionem, ac rationem syllogismi requiritur vlla præmissarum cum assensu conclusionis vnio: iniuria ergo obtruditur. Denique in hac sententia, commode nequit explicari, quamobrem vnum extremum sit subiectum, & aliud prædicatum, & non è diuerso: curvè in mente resultet hæc propositio, *homo est animal*, & non rectorum hæc, *animal est homo*? Siquidem vnio physica apprehensionum hominis, & animalis eas afficit ex æquo, & absque villo discrimine: nequit ergo efficere vt potius animal de homine, quam è contrario homo de animali prædicetur, non secus ac relatio indistantiæ æquè me & Petrum afficiens, haud magis facit me propè Petrum, quam hunc propè me esse. Quin imò, nisi me mea opinio fallit, talis vnio physica apprehensionum hominis, & animalis, neutrum subiecti, neutrumque prædicari faciet, aut poterit, quemadmodum vnio continuatiua partium ligni, v. g. neutram alteri subiecti, neutramve alteri inesse, eamve informare efficit. Quod si ad naturam apprehensionum aduersarij confugiant, & ab ea etiam putent proficisci quod detur subiectum, & prædicatum, & quod altera denominatio harum vni extremo, & altera alij destinata conueniat, hoc solo profugio debent esse contenti, nec est quod insuper id genus vnionem physicam comminiscantur.

26. Hinc confutari potest quarta opinio, earum quas supra proposuimus. Pleraque enim argumenta contra superiorem sententiam facta, huic etiam negotium facessunt. Etenim principio, quod vna apprehensio physice in alia recipiatur, earum representationem non variat: illius ergo beneficio neutiquam migrabunt in iudicium, quod essentialiter est representatio quadam, & porro nihil aliud. Deinde an non deridiculum est, duo accidentia in eodem recepta subiecto, tamen indifferentia esse, vt alterum in altero recipiatur, & modò vnum horum, modò aliud euenire? Equidem hoc permissio, nihil video, cur duo gradus intensiōis, necnon duæ qualitates extensæ, nimirum albedo, & dulcedo, atque etiam, quod plus est, materia, & forma, aliaque multa extrema, posteaquam simul existunt, tamen indifferentia non sint, vt vnum in altero

fusciatur, vel ab eo sit potius independens. Ad hæc non conspicio, cur bellæ irrationales, in hac sententia, non iudicent, cum fieri possit, vt apprehensio obiectiua conuenientiæ vnus extremi cum alio, in vnus potius quam alterius apprehensione simplici physice recipiatur.

27. Præterea: vt vnum extremum negetur de alio & ab eo mente diuidatur, quid conferre potest apprehensionem vnus extremi in ea, qua apprehendimus aliud, physice recipi, eive actu secundo, aut certè actu primo vniri, cum potius hæc receptio, atque vnio negationi, siue diuisioni obesse videatur? Rursus quomodo fieri potest, vt syllogismus receptione physica vnus propositionis in alia, aut aliis coalescat? an enim præmissæ in assensu conclusionis physice recipiuntur, eoque sunt natura posteriores, quo tamen constat, natura priores esse, propterea quod illum inferant? An vero conclusionis assensus non in intellectu modo, sed in duabus etiam præmissis, atque adeo in septem subiectis partialibus recipitur? quatenus numerositate subiectorum nec accidentia physica, & longè magis imperfecta opus habent. Vltius, ens naturale seu physicum, v. g. homo ad sui constitutionem, & essentiam haud exposcit vllam subiectionem intentionalem, qua vna eius pars alteri, materia scilicet formæ subiiciatur, & hæc de illa prædicetur, aut è diuerso: eiusmodi enim subiectio, & prædicatio est falsa; item est accidens effectusque hominis; quæ duæ causæ ne possint cum constituere, sufficiunt: cur ergo ens intentionale, cuiusmodi est propositio, vlla receptione physica vnus partis suæ in alia indigeat? Denique quis dicat, affectum efficacem vnus inefficacis in alio receptione physica satis constitui?

28. Duabus, quæ supersunt, sententiis parum aut nihil immorandum est. Alteram enim asserentem propositionem nostri intellectus regulariter loquendo esse compositam qualitatem, & non nisi rarissime simplicem, & indiuisibilem, argumentis superius factis falsam esse constat, præsertim iis quibus apprehensiones iudicio præuias ab eo nunc separabiles esse ostendimus. Alteram vero sententiam qua statuitur, etiam in alio rerum euentu impossibile esse iudicium, quod simplex, atque indiuidua qualitas non sit, falsam esse quoque, atque adeo posteriorem nostræ sententiæ partem verissimam esse suadet. Licet apprehensiones omnes, quas modò in nobis experimur, eiusmodi sint, vt à iudicio separabiles sint; cæterum non repugnant apprehensiones aliquæ à iudicio circa obiectum, quod apprehendunt; omnino inseparabiles: quæ enim in iis terminorum implicatio, vel leuissima apparet? At tales apprehensiones, circumscripto quouis alio, iudicium constituere possunt: etenim iudicium nihil aliud est, quam relatio, & comparatio quadam subiecti cum prædicato, & huius cum illo: at relatio, & comparatio non distinguitur realiter à fundamento, & termino, quoties hæc ab ea inseparabilia sunt: iudicium ergo à subiecto, & prædicato formali, siue à duum extremorum duplici, aut multiplici apprehensione neutiquam distinguitur, sed potius iis constituitur, quæ est illarum inseparabilitas à iudicio. Quod vero relatio non distinguitur à fundamento & termino, vbi hæc ambo ab ea separari nequeant, palam est in nostris principiis hæc quidem tempestate magis receptis: idcirco namque similitudo prædicamentalis, v. g. non distinguitur realiter à fundamento, & termino, quia sine similitudine, ea extrema esse non possunt. Par ratio est æqualitatis, & inæqualitatis, Paternitatis, & Filiationis, & aliarum quatuorcumque relationum prædicamentaliū. Quin

Quin etiam si esset aliqua causa, & effectus, aut aliquis intellectus, & obiectum, aut aliqua res, & tempus locusue, aut aliqua materia, & forma ab actione, cognitione, duratione, vocatione, vnione inseparabiles; haudquaquam hæ relationes ab iis extremis realiter distinguerentur, aut eorum modi essent, tamen modo aliter vsuueniat, inseparabilitatis defectu, vt suis locis latè, atque ex professo exposuimus.

- 29 Nec vero nobis obiici potest, inexplicabile in nostris principiis esse, cur nam vi illius iudicij compositi potius hominem esse animal, v. g. quam è contrario animal esse hominem affirmetur? Sicut enim in aduersariorum sententia semper, atque etiam in nostra de facto, vt aiunt, peculiaris ille modus affirmandi animal de homine, & non è diuerso, in naturam, & genium indiuisibilis iudicij reuocari potest, ac debet; ita similiter in specialem apprehensionum naturam, & conditionem non immerito referri poterit, quod in iudicio composito alterius seriei homo vicem subiecti, & animal locum prædicati obtrineat. Præterea, sicut vna quantitas est alia maior & minor; è contrario vero alia priori minor, & non maior, tamen relatio maioris & minoris sit composita, atque in vtraque quantitate circumscripto quouis modo sita; huiusque discriminis, ac disquirantia, vt aiunt, alia ratio præter vtriusque quantitatis naturam, & ingenium scrutanda non est, ita similiter in præsentia, &c. Reliqua argumenta tum contra hanc, tum etiam contra priorem nostræ sententiæ partem, decursu huius capitis soluta manent.

C A P V T IV.

De compositione, & diuisione, quæ sit per primam, & secundam operationem intellectus.

- 30 DVplex est compositio, & diuisio: alia est vnus obiecti cum alio, alia vnus actus cum alio, aliorumve collectione quadam. Prior est aliquando solius rationis, ac neutiquam realis, cum contingat solum distingui ratione obiecta illa, quæ componuntur inuicem aut inuicem diuiduntur. Posterior vero sæpè est realis: quippe quæ inter actus realiter distinctos versatur, eosque iungit, aut seungit. Compositio, & diuisio priori modo sumptæ nunquam sunt eiusdem indolis, altera enim est affirmatio vnus de alio, altera negatio; nec vnquam fit, vt intellectus idem simul affirmet, negetque: posteriori modo sumptæ paruo, aut nullo modo discrepant, & respectu eorundem actuum in eundem intellectum simul conueniunt: hoc enim pacto simul componere est simul tempore dicere actus inter se realiter distinctos, & ordine naturæ inæquales: contra vero diuidere est inter se realiter distinguere, & quadam naturæ successione separare actus, qui tempore coarui sint, eoque simul perdurent: quæ duo quis iuxta non habeat? Ad priorem compositionem respexit B. Thomas lib. 1. perihier. lect. 3. ad posteriorem vero 1. part. quæst. 58. art. 4.
- 31 Quod autem ad priorem compositionem & diuisionem attinet, eas assero primò cum Auerſa q. 24. Logicæ sect. 2. ac B. Thom. ab eo citato conuenire non solum nobis, sed etiam Deo, & Angelis. Ratio huius assertionis est: quoniam ista compositio, & diuisio nihili aliud est, quam affirmatio, & negatio vnus de alio, vt præter B. Thomam, & Auerſam docet Maffius 1. perihier. cap. 4. quæst. 3. & cum eo alij plures:

R. P. Richardi Lyncei, Philosoph. Tom. III.

atque Deus, & Angelus vnus de alio affirmant, nec non negant: hac ergo ratione componunt, & diuidunt. Maior est satis probata, & explicata: minor adeo certa, vt nulla probatione egeat. Huc facit illud Dionysij de diuin. nom. cap. 7. *Igitur seipsam diuina sapientia cognoscens, cognoscit omnia, immaterialiter materialia, & indiuisibiliter diuisibilia, & multa vnitivè.* Ecquid autem est diuinam sapientiam multa, ac diuisibilia, vnitivè, & indiuisibiliter attingere, quam ea inuicem copulare & vnire, seu vnione affirmatiua, quæ compositio dicitur, seu negatiua, quæ diuisio appellatur.

Enimvero aliqui cum P. Hurtado disp. 7. de anim. sect. 2. §. 9. licet re consentiant, nominum tamen litem nobis intendunt, & ita contra statutam doctrinam argumentantur. Quoties vnus affirmatur, aut negatur de alio, necesse est, vt obiectum secundum se & reapse sit multiplex, vnumve & aliud; vel si eiusmodi non est, vt ab ipso intellectus multiplicetur, ac distinguatur: alias eius cognitio erit quidem affirmatio, aut negatio, non tamen vnus de alio, sicut ad compositionem, & diuisionem oportet. Sed cum Deus iudicat hominem, v. g. esse animal rationale, aut hominem esse hominem, obiectum ab eo cognitum haud est sponte sua multiplex, ac diuersum, vt constat; haud etiam à Deo ratione distinguitur, vel plurificatur: distingui enim ratione duo, est alterum cognosci, alterum ignorari, aut vnum clarè, aliud obscure dignosci; quod si ea ex æquo sint cognita, potius ratione eadem erunt, quam distincta & plura: at nulla igitur ratio, obsecutus nulla in Deum cadit: non ergo potest distinguere ratione, non vnus de alio affirmare, & negare, sicut ad componendum, ac diuidendum opus est. Confirmatur, cum intellectus noster asserit, homo est animal rationale, aut homo est homo, idcirco affirmat vnus de alio, quia si sermo sit de homine, & animali rationali, hoc clarè, & illum obscure cognoscit, istaque cognitionum diuersitas in obiecta redundat, eaque facit vnus & aliud, atque ita multiplicata iudicio subiicit: sin autem sermo sit de homine hominimè comparato, sanè ante iudicium, hominem per duas apprehensiones velut geminum apprehendit noster intellectus, quo eadem geminationem deinde possit iudicare, ac proinde etiam hic interuenit, aliqua actuum distinctio quæ in obiectum resiliat, illudque vnus, & aliud efficiat. Atqui in Deo omnis actuum distinctio realis, omnis cognitionum vera multiplicitas repugnat: haud ergo propriè componit, haud etiam diuidit. Totam hanc argumentationem P. Hurtado supra laudatus compendio tetigit his verbis: *Deus autem, licet de obiectis iudicat, non tamen componit illa, quia neque habet apprehensionem, neque ratione subiectum à prædicato distinguit.*

Sed hæc non vrgent: quoniam distinctio rationis duplex est, alia formalis extrinseca, quam diuersi actus nostri in obiectu, quod inadæquatè percipiunt, eo ipso refundunt; alia fundamentalis intrinseca, & aliud non est, quam aptitudo quadam, vt res per eiusmodi denominationem extrinsecam ita distinguatur: quocumque autem modo horum duum vnus obiectum distinguatur ab alio, satis erit vtambo componantur aut diuidantur: etenim priori modo non distinguantur obiecta nisi impropiè, & secundum quid; quid enim refert, actus nostros propriè distinctos esse, vt eorum obiecta tantundem distinguantur? cum ergo vel iuxta ipsos aduersarios eiusmodi obiectorum distinctio ab actibus profecta sufficiat, vt ea componantur, ac diuidantur quodammodo, cur non